

Analysis of pedagogical experience in integrating cultural components into foreign language teaching

Anna Zhukova

Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy, Lviv

<https://orcid.org/0000-0002-7292-1605>

Abstract. *The paper explores the integration of cultural components into foreign language teaching as a necessary condition for modern education and a tool for developing intercultural competence. It highlights international practices, such as the use of authentic materials, project-based methods, and intercultural exchange programs in Europe, the USA, and Canada, which contribute to forming a multicultural personality. The Ukrainian experience is analyzed through the concept of a “dialogue of cultures” and the inclusion of national cultural heritage into the educational process, with emphasis on military higher education institutions. Practical methods and lesson plans are presented, demonstrating how the integration of cultural heritage enhances language acquisition, fosters critical thinking, and strengthens national identity.*

Keywords: *cultural integration, foreign language teaching, intercultural competence, cultural heritage, dialogue of cultures, educational process, military education.*

Аналіз педагогічного досвіду інтеграції культурних компонентів у викладання іноземних мов

Анна Жукова

Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

<https://orcid.org/0000-0002-7292-1605>

Анотація. *У статті досліджується інтеграція культурних компонентів у викладання іноземних мов як необхідна умова сучасної освіти та засіб формування міжкультурної компетентності. Розглянуто зарубіжний досвід використання автентичних матеріалів, проєктних методів та міжкультурних програм у країнах Європи, США та Канади, що сприяють становленню полікультурної особистості. Українська практика аналізується крізь призму концепції “діалогу культур” та впровадження культурної спадщини у навчальний процес, зокрема у військових закладах вищої освіти. Подано приклади занять та методичні рекомендації, які засвідчують, що інтеграція культурної спадщини сприяє оволодінню мовою, розвитку критичного мислення та формуванню національної свідомості.*

Ключові слова: *інтеграція культури, викладання іноземних мов, міжкультурна компетентність, культурна спадщина, діалог культур, освітній процес, військова освіта.*

Інтеграція культурних компонентів у викладання іноземних мов в процес навчання здобувачів освіти є необхідною умовою сьогодення та інструментом реалізації основної мети навчання. У процесі навчання іноземних мов елементи культури поєднуються з мовними елементами, що виступають не тільки як засіб комунікації, але і як спосіб ознайомлення здобувачів освіти з новою для них дійсністю.

У світовій практиці інтеграція культурного компонента в іншомовну освіту є одним із ключових напрямків комунікативно-орієнтованого навчання, де засвоєння мовних знань відбувається паралельно з оволодінням культурними нормами, цінностями, традиціями й моделями поведінки носіїв мови. Так, у країнах Європи активно застосовуються методики, засновані на автентичних матеріалах – художніх текстах, піснях, фільмах, зразках фольклору, які не тільки ілюструють мовні явища, але й занурюють здобувачів освіти в культурний контекст.

Європейські країни активно розвивають полікультурну освіту як складову частину своїх національних освітніх систем. Головними принципами полікультурного виховання в Європі є інтеграція культурних аспектів у навчальні дисципліни, акцент на розвитку міжкультурної комунікації й толерантності [10, с. 12]. До прикладу, у Польських університетах запроваджуються дисципліни полікультурного змісту, “Полікультурна і міжкультурна освіта” (Білостоцький університет), “Національні меншини в європейських політичних системах” (Університет імені Марії Склодовської-Кюрі) та “Міжнародна і міжкультурна комунікація” (Вроцлавський університет). У Німеччині розвиток полікультурного виховання став важливим завданням після хвиль імміграції, що призвели до необхідності інтеграції представників різних національностей в єдину соціальну структуру. Німецька система освіти широко впроваджує стратегії полікультурного навчання, скеровані на розвиток соціальних компетентностей здобувачів освіти, а також на створення інклюзивних умов для мігрантів та біженців [11; 9].

Згідно з дослідженнями М. Вуган, у країнах Європи активно реалізуються програми міжкультурного виховання, які допомагають здобувачам освіти розвивати міжкультурні навички [7]. Програма “Erasmus+” є однією з найбільш успішних ініціатив, що стимулює здобувачів освіти до активної участі в міжкультурних обмінах, сприяючи таким чином розвитку полікультурної особистості.

У США та Канаді широко використовуються проєктні методи, коли здобувачі освіти досліджують культурні аспекти країни, мова якої вивчається, та презентують результати у вигляді мультимедійних продуктів, театралізованих вистав або інтерактивних презентацій. Університети США та Канади активно впроваджують ініціативи, спрямовані на створення середовища, що визнає та цінує культурне різноманіття, готуючи майбутніх фахівців до життя в багатокультурному суспільстві [10, с. 14].

Український досвід інтеграції культурних компонентів у викладання іноземних мов також розвивається, спираючись на традиції національної педагогіки й сучасні освітні стандарти. Українські викладачі дедалі частіше використовують в освітньому процесі елементи культури як країни, мову якої вивчають, так і рідної культури здобувачів освіти, організовуючи заняття у форматі “діалогу культур”. Це може проявлятися у порівняльному аналізі традицій, обрядів, мистецтва, культурних кодів, що сприяє формуванню критичного мислення та кращому розумінню як іноземної, так і власної культурної ідентичності. Ефективною практикою є проведення тематичних тижнів культури, інтегрованих уроків з історією, літературою чи мистецтвознавством, а також використання цифрових ресурсів, що дають можливість відтворювати культурне середовище у віртуальному

форматі. Проте у нашій країні сьогодні у багатьох закладах освіти відсутня систематична інтеграція культурних компонентів у програми навчання іноземних мов. Це обумовлено як недостатнім усвідомленням важливості культурної компетенції, так і браком методичних матеріалів і підходів, які дають можливість ефективно інтегрувати культурні аспекти в освітній процес [6].

Отже, аналіз зарубіжного й вітчизняного досвіду засвідчує, що інтеграція культурних компонентів у викладання іноземних мов є потужним інструментом модернізації освітнього процесу, спрямованим на формування не тільки мовної, але й міжкультурної компетентності здобувачів освіти. У світовій практиці цей підхід давно став невід'ємною складовою комунікативно-орієнтованого навчання, що забезпечує одночасне опанування мовних знань і культурних норм, цінностей та моделей поведінки. Досвід країн Європи, США та Канади демонструє ефективність використання автентичних матеріалів, проєктних методів, міжкультурних програм та інклюзивних стратегій, що сприяють вихованню полікультурної особистості, здатної до продуктивної комунікації в глобалізованому світі. Українська практика поступово адаптує ці підходи, поєднуючи їх із власними педагогічними традиціями й концепцією “діалогу культур”, однак потребує системнішого впровадження культурної складової в освітні програми, удосконалення методичної бази й підвищення обізнаності викладачів щодо значення культурної компетенції.

Під культурною спадщиною у межах мовної освіти розуміють широкий спектр матеріальних та нематеріальних надбань людства, які не лише відображають історичний, соціальний і культурний досвід, а й слугують ефективним засобом розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Включення культурної спадщини до навчального процесу дає змогу поєднати вивчення мови з глибоким зануренням у культурне середовище, що сприяє формуванню міжкультурної свідомості, толерантності та здатності вести конструктивний діалог між представниками різних культур.

Встановлено, що культурна спадщина є ключовим інструментом у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх офіцерів, поєднуючи національні цінності, історичний досвід і соціальні норми, необхідні для ефективної комунікації у міжнародному середовищі. Її інтеграція в іншомовну підготовку сприяє поглибленню знань про власну та інші культури, розвитку толерантності, гнучкості мислення і здатності до конструктивної взаємодії з представниками різних культур.

У другому розділі дослідження на прикладі конкретних конспектів занять розглянуто методи й форми інтеграції культурної спадщини у навчальний процес, а також розроблено практичні рекомендації для впровадження культурної спадщини в іншомовну освіту у військових закладах вищої освіти.

Аналіз занять показав, що вони послідовно та всебічно впроваджують елементи української культурної спадщини в освітній процес, гармонійно поєднуючи вивчення іноземної мови з розвитком культурної компетентності та формуванням національної свідомості. Кожне заняття спрямоване не лише на опанування лексики, граматики

та комунікативних навичок, а й на глибоке розуміння історичних подій, традицій, символіки та духовних цінностей українського народу. Використання різноманітних методів, зокрема комунікативного, проблемно-пошукового, аудіовізуального, культурологічного, інтерактивного та творчого, у поєднанні з різними формами роботи (індивідуальною, парною, груповою та колективною) забезпечує активну залученість курсантів у навчальний процес. Залучення автентичних матеріалів (пісень, відео, зображень, текстів), а також завдань для обговорення особистого досвіду, аналітичних і творчих вправ сприяє розвитку мовних навичок і формуванню емоційного зв'язку з темою.

Список використаних джерел

1. Бакум З. П. Навчання іноземних мов: крос-культурний підхід: монографія / З. П. Бакум, О. О. Пальчикова, С. С. Костюк. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2019. 288 с.
2. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України. Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
3. Поляк М. Т., Дзевицька Л. С., Орендарчук О. Л. Соціокультурні аспекти навчання іноземних мов у глобалізованому освітньому середовищі. *Академічні візії*. 2025. №41. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1757> (дата звернення: 11.08.2025).
4. Сніговська О. Принципи лінгвокультурного підходу в іншомовній підготовці майбутніх фахівців. *Українська професійна освіта=Ukrainian Professional Education*. 2023. №14. С. 44–56. <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.14.300216>.
5. Чорна Н. Культурна спадщина України: проблеми вивчення, збереження та використання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія: збірник наукових праць / ред. кол.: О. А. Мельничук (гол. ред.), Ю. Зінько (заступ. гол. ред.), А. Войнаровський (відповід. секретар) та ін.; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця: Твори, 2021. Вип. 36. С. 67–74.*
6. Шикун А. В. Культурна компетенція як ключовий аспект викладання іноземних мов. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. №6. <https://doi.org/10.57125/pe-dacademy.2024.05.29.21>.
7. Byram M. From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship: Essays and Reflections. Clevedon: Multilingual Matters. Publications, 2008.
8. Mu Y., Yu B. Developing intercultural competence in college business English students: A study of innovative teaching in China. *International Journal of Intercultural Relations*. 2023. Vol. 92. P. 101747. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.101747>.
9. Smith J. Multicultural Education in Europe: A Comparative Approach. *European Journal of Education*. 2017. №45(1). P. 32–45.
10. Solodka A. International experience in the formation of a multicultural personality in the process of intercultural communication. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2025. №4(2). P. 9–18. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20250402.02>.